

Orłowski, Bolesław

Zebranie Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/3, 710-711

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

oraz roli fizyki w pracach Polskiej Akademii Umiejętności. Następnie uczestnicy zebrania przystąpili do zgłaszania prac do projektowanego zeszytu „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej” poświęconego w całości historii fizyki.

Do zeszytu tego dr J. Hanik przygotowuje pracę o dziejach meteorologii obserwacyjnej w zaborze pruskim do 1918 r., doc. M. Markowski o fizyce na uniwersytecie krakowskim w XV w., mgr G. Rosińska o optyce na uniwersytecie krakowskim do 1550 r., ks. dr M. Heller o dziejach kosmologii relatywistycznej, mgr B. Szumilewicz o gdańskim okresie Fahrenheita. Dłuższą polemiką na temat postaci Poincarého między prof. J. Weyssenhoffem a doc. I. Szumilewicz zakończyło się zgłoszenie przez nią pracy o stosunkach między Poincarém a Smoluchowskim oraz referatu na najbliższe, jesienne zebranie Zespołu, poświęconego roli Poincarého w obaleniu mechaniki klasycznej. Udział w pracach Zespołu zadeklarowali również profesorowie B. Sredniawa, Z. Wojtaszek i S. Szczeniowski. W odpowiedzi na sugestię doc. Brzozowskiego dotyczącą przygotowania tomu *Monografii z dziejów nauki i techniki*, poświęconego historii fizyki, profesorowie Piech i Wojtaszek zadeklarowali opracowanie polskiego wkładu do kriogeniki.

Stanisław Brzozowski

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII GEOGRAFII

W dniu 20 lutego 1971 r. odbyło się drugie zebranie Zespołu Historii Geografii poświęcone omówieniu problematyki dydaktyczno-metodologicznej historii geografii, na którym kontynuowano dyskusję nawiązującą do posiedzenia z dnia 27 października 1970 r. i rozesłanych ankiet. Obrady — którym przewodniczył prof. B. Olszewicz — obejmowały zgodnie z porządkiem dziennym:

- 1) Omówienie wyników ankiety na temat *Wartości dydaktyczne historii geografii i jej miejsce we współczesnych programach nauczania*.
- 2) Dyskusja nad problemem: W jakim stopniu historia geografii jest niezbędna do właściwego zrozumienia współczesnej roli i zadań nauk geograficznych?
- 3) Stan nauczania i indywidualne programy historii geografii według których są prowadzone aktualne zajęcia.
- 4) Ocena współczesnych podręczników i materiałów pomocniczych historii geografii.
- 5) Wolne wnioski.

Jako sprawę najbardziej pilną wysunięto przygotowanie i wydanie drukiem wyboru tekstów źródłowych z historii geografii oraz opracowanie podręcznika uwzględniającego zarówno dzieje myśli geograficznej jak i historię odkryć. Postulowano też utworzenie Muzeum Historii Kartografii, na wzór istniejącego od lat muzeum szwajcarskiego. Starannie opracowane pod względem metodologicznym ekspozycje muzealne stanowią dużą pomoc w pracach dydaktycznych, zwłaszcza przy realizowaniu pogłębienia nauczania.

W ożywionej dyskusji zabierali głos m.in.: doc. J. Babicz, prof. M. Fleszar, prof. A. Malicki, prof. M. Milewska, prof. B. Olszewicz, dr H. Pacowska, dr I. Prochownikowa.

cd.

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII ROZWOJU KONSTRUKCJI TECHNICZNYCH

W dniu 30 marca 1971 r. odbyło się pod przewodnictwem doc. A. Wiślickiego zebranie Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych, na którym mgr inż. Janusz Thor wygłosił referat *Wpływ Kazimierza Siemienowicza na autorów później-*

szych dzieł w zakresie artylerii, pirotechniki i raketnictwa. Referent przedstawił wyniki swoich dotychczasowych badań nad zagadnieniem będącym tematem jego pracy doktorskiej wykonywanej w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN. W ramach tych badań przeprowadził on zakrojone na szeroką skalę poszukiwania źródłowe w licznych bibliotekach krajowych i zagranicznych (w Anglii, Francji, Austrii i we Włoszech). Zgromadził obszerne materiały, które obecnie poddaje analizie. Praca ta pozwoli na określenie miejsca i roli Siemienowicza w rozwoju europejskiego wojskowego piśmiennictwa naukowo-technicznego. Jak się wydaje, na podstawie dotychczasowych opracowań i danych, wpływ Siemienowicza na europejską i światową myśl techniczną w tym zakresie był wyjątkowy i długotrwały, toteż podjęta praca zasługuje w pełni na poparcie i przynieść może w efekcie cenną publikację dotyczącą polskiego wkładu w światowy dorobek rozwoju techniki.

Referat wywołał ożywioną dyskusję dotyczącą zarówno podstawowych zagadnień związanych z badaniami nad historią techniki w ogóle (doc. A. Wiślicki), jak kwestii przyjętej przez prelegenta cezury czasowej (mgr inż. J. Jasiuk, prof. E. Olszewski, dr S. Pastaj), spraw związanych z techniką i zakresem poszukiwań (mgr inż. J. Jasiuk, dr T. Nowak, mgr inż. B. Orłowski) oraz niekiedy bardziej szczegółowych zagadnień merytorycznych np. wpływu rozwoju artylerii na zmiany w systemach fortyfikacji (doc. A. Gruszecki, dr T. Nowak).

Zebrani zgodnie uznali podjęty temat za ważny i interesujący, a w ramach dyskusji przekazali referentowi sporo istotnych wskazówek, które zapewne okażą się pomocne w dalszej pracy.

Zespół Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych ma zamiar w najbliższym czasie spotkać się ponownie dwukrotnie dla przedyskutowania zagadnień związanych z rozwojem oświetlenia naftowego (referent doc. J. Hołubiec) oraz dawną techniką fundamentowania stosowaną w Polsce w XIV—XVII w. (referent doc. A. Gruszecki).

Bolesław Orłowski

KRONIKA KRAJOWA

STOPIĘDZIESIĄTA ROCZNICA URODZIN TYTUSA CHAŁUBIŃSKIEGO I UROCZYŚCZOŚCI Z TĄ ROCZNICĄ ZWIĄZANE

Przygotowaniem uroczystości ku czci Tytusa Chałubińskiego w związku ze 150 rocznicą jego urodzin zajmowały się już od kilku lat dwie instytucje, a mianowicie Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Archiwum Polskiej Akademii Nauk. Poza zorganizowaniem w roku 1970 chociażby skromnej sesji naukowej, pragnęliśmy uczcić pamięć Chałubińskiego wydaniem dwóch cennych książek: leżącej już od kilku lat w rękopisie monografii o Chałubińskim, którą ukończył pisać prof. Adam Wrzosek jeszcze w 1963 r. oraz przygotowywanych do druku *Listów Chałubińskiego*, które zebrała i opatrzyła licznymi komentarzami Aniela Szwejcerowa z Archiwum Polskiej Akademii Nauk. Monografię Wrzosek przyjął do druku Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, a *Listy Chałubińskiego* zgodził się wydać Zakład Narodowy imienia Ossolińskich we Wrocławiu.

Gościowe przygotowania do uroczystości jubileuszowej rozpoczęły się w lutym 1970 r. Najpierw postanowiliśmy urządzić wspólnymi siłami zebranie naukowe w Zakopanem, połączone z otwarciem wystawy *Tytus Chałubiński, życie, działalność*